

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.17.3.2023

Pan
Piotr Korytkowski
Prezydent Miasta Konina

Urząd Miejski w Koninie
Plac Wolności 1
62-500 Konin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/003 Działania wybranych organów administracji publicznej na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Koninie ¹ , plac Wolności 1, 62-500 Konin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Korytkowski, Prezydent Miasta Konina ² od 21 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie przez Prezydenta Miasta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty.
Okres objęty kontrolą	Od 24 lutego 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w jednostce ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Aneta Kalinowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/89/2023 z 25 maja 2023 r. (akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej również: Prezydent.

³ Tj. do 20 września 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Prezydent Miasta Konina zapewnił warunki organizacyjno-kadrowe umożliwiające skuteczną realizację zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W celu optymalizacji zakresu udzielanej pomocy, potrzeby w tym zakresie były na bieżąco analizowane, a informacje o zakresie i formach oferowanego wsparcia upowszechniano w sposób dostępny dla osób zainteresowanych. Pomoc ta obejmowała zapewnienie m.in.: zakwaterowania i wyżywienia, opieki medycznej i psychologicznej oraz integracji. Przy realizacji części działań Miasto współpracowało m.in. z miejskimi jednostkami organizacyjnymi, mieszkańcami, wolontariuszami i organizacjami pozarządowymi. Zapewniono również warunki niezbędne do obsługi środków z Funduszu Pomocy oraz rozliczania działań finansowanych z tego funduszu.

W toku kontroli stwierdzono nieprawidłowości, które nie były związane z bezpośrednim udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy. Dotyczyły one m.in. nieujęcia w ewidencji księgowej przekazanych Miastu składników majątkowych oraz błędnego sporządzenia sprawozdania z wykorzystania środków Funduszu Pomocy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie przez Prezydenta warunków umożliwiających prawidłowe i skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Opis stanu faktycznego

1. W związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy Rada Miasta Konina⁷ podjęła 18 marca 2022 r. uchwałę nr 712 w sprawie pomocy obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie miasta Konina. Pomoc miała obejmować: zakwaterowanie, całodzienne wyżywienie zbiorowe, transport do miejsc zakwaterowania, przejazdy środkami transportu publicznego oraz specjalistycznego transportu, zapewnienie środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów, zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1-5 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁸. Dodatkowo Rada postanowiła o objęciu obywateli Ukrainy pomocą w zakresie zapewnienia opieki medycznej i psychologicznej, a także tłumaczenia dokumentów. Następnie Prezydent Miasta Konina, stosownie do wymogów art. 12 ust. 5 ustawy o pomocy, określił w zarządzeniu nr 61/2022 z 21 marca 2022 r.⁹ formy i tryb pomocy obywatelom Ukrainy.

Realizowane przez Miasto działania pomocowe polegały w szczególności na zapewnieniu obywatelom Ukrainy zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego. Ponadto wypłacano:

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dalej: Rada

⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.), dalej: ustawa o pomocy.

⁹ Zarządzenie nr 61/2022 z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie określenia formy i trybu pomocy obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie Miasta Konina, w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie, weszło w życie z dniem podjęcia.

- jednorazowe świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 31 ust. 1 ustawy o pomocy, w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczone na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe,

- świadczenia pieniężne w wysokości 40 zł dziennie na osobę na rzecz osób fizycznych, które zapewniły na własny koszt zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy o pomocy.

Wypłata świadczeń była realizowana przez jednostkę organizacyjną Miasta - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie¹⁰ w Koninie¹¹ na podstawie upoważnienia Prezydenta¹².

Działania pomocowe Miasta polegały także na:

- zapewnieniu obywatelom Ukrainy środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów,

- finansowaniu przejazdów środkami transportu publicznego w okresie od 30 marca 2022 r. do 31 stycznia 2023 r.¹³,

- realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy (działania w tym zakresie podejmowane były przede wszystkim przez miejskie jednostki oświatowe),

- udzielaniu pomocy w formie wypłaty świadczeń rodzinnych, socjalnych, zasiłków i dodatków, do których uprawnieni są obywatele Ukrainy (zadania te realizował w imieniu Miasta MOPR),

- organizacji i finansowaniu nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy (w tym usługę wykonania fotografii na potrzeby realizacji wniosku o nadanie numeru PESEL),

- wydawaniu orzeczeń o niepełnosprawności na rzecz obywateli Ukrainy.

(akta kontroli str. 7-36)

2. W Urzędzie realizacja dodatkowych zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy nie wymagała wprowadzenia zmian organizacyjnych. W działania pomocowe zaangażowani byli pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich, Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (w obu po pięć osób), Wydziału Administracyjno-Gospodarczego (11 osób) i Wydziału Kultury, Sportu i Spraw Społecznych (jedna osoba). Zadania w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy koordynowane były przez Zastępcę Prezydenta ds. Społecznych, natomiast w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego wyznaczono koordynatora ds. zbiorów darów. Pracownicy ww. wydziałów realizowali zadania pomocowe w poszczególnych obszarach zgodnie z dotychczasowym podziałem obowiązków, określonym w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu. W związku z powyższym nie było potrzeby przypisania nowych lub rozszerzenia w sposób formalny wykonywanych przez pracowników zadań. W Urzędzie zapewniono wsparcie obsługi przez osoby posługujące się językiem ukraińskim przy wypełnianiu formularzy i załatwianiu innych spraw w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy. W tym celu

¹⁰ Dalej: MOPR.

¹¹ Ustalenia z kontroli dotyczącej świadczeń pieniężnych na rzecz obywateli Ukrainy zostały przedstawione w wystąpieniu pokontrolnym adresowanym do Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie.

¹² Prezydent upoważnił w pismach z 24 marca 2022 r. Dyrektora oraz sześciu innych pracowników MOPR do prowadzenia spraw w zakresie przyznawania świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy oraz w pismach z 16 marca i 4 kwietnia 2022 r. Dyrektora i pięciu innych pracowników MOPR do prowadzenia postępowań w zakresie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł

¹³ Uchwałą nr 711 z dnia 4 marca 2022 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr 617 Rady Miasta Konina z dnia 27 października 2021 roku w sprawie ustalenia opłaty za przewozy osób i bagażu ręcznego lokalnym transportem zbiorowym, świadczonym przez Miejski Zakład Komunikacji w Koninie Sp. z o.o. oraz określenia uprawnień do bezpłatnych i ulgowych przejazdów Rada nadała obywatelom Ukrainy uprawnienia do bezpłatnych przejazdów lokalnym transportem zbiorowym, uprawnienia te zniesiono Uchwałą nr 820 z dnia 26 października 2022 r. w sprawie ustalenia opłaty za przewozy osób i bagażu ręcznego lokalnym transportem zbiorowym, świadczonym przez Miejski Zakład Komunikacji w Koninie Sp. z o.o. oraz określenia uprawnień do bezpłatnych i ulgowych przejazdów.

zawarto z dwiema osobami (obywatelami Ukrainy) umowy zlecenia, a łączne wydatki z tego tytułu wyniosły 32,8 tys. zł w 2022 r. i 11,7 tys. zł w 2023 r. (do 30 kwietnia) i zostały sfinansowane ze środków własnych Miasta. W związku z realizacją działań pomocowych w Urzędzie nie wystąpiły braki kadrowe, nie było również potrzeby rotacji personelu, co potwierdzono w wyjaśnieniach. Tylko w 2022 r. pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich realizowali obowiązki służbowe związane z pomocą obywatelom Ukrainy w ramach godzin nadliczbowych (w wymiarze łącznie 32 godzin). Z tego tytułu pracodawca udzielił im w tym samym wymiarze czasu wolnego od pracy. W Urzędzie nie zatrudniano obywateli Ukrainy na stanowiskach pomocniczych i obsługi. Nie wystąpiły również przypadki upoważnienia pracowników na podstawie art. 4 ust. 20a ustawy o pomocy.

Proces nadawania numeru PESEL obywatelom Ukrainy realizowany był w Wydziale Spraw Obywatelskich przez pracowników realizujących zadania z zakresu ewidencji ludności. W 2022 r. wyznaczono w tym celu pięć stanowisk obsługi (wskazano je spośród już funkcjonujących w Urzędzie). W 2023 r., w związku ze zmniejszeniem potrzeb zadania realizowane są w ramach trzech stanowisk. Obsługa odbywała się z wykorzystaniem sprzętu komputerowego i wyposażenia dostępnego w Urzędzie oraz otrzymanego od ministra właściwego ds. informatyzacji (co opisano szczegółowo w pkt. 9 w obszarze drugim niniejszego wystąpienia pokontrolnego). W związku z realizacją zadań pomocowych nie dokonywano zakupów w celu doposażenia stanowisk pracy.

Pracownicy Urzędu (sześć osób) brali udział w bezpłatnym szkoleniu dotyczącym procesu rejestracji obywatela Ukrainy o statusie cudzoziemca UKR, dostępnym na platformie szkoleniowej pl.ID¹⁴. Ponadto, dziewięciu pracowników uczestniczyło w szkoleniach komercyjnych w następujących zakresach: zlecenie zadań pomocowych organizacjom pozarządowym, finansowanie dzieci z Ukrainy w polskich szkołach i przedszkolach, pomoc materialna dla uczniów, stypendia i zasiłki z uwzględnieniem dzieci z Ukrainy, zadania jst, a rozliczanie kwestii pomocy Ukrainie, prawa jazdy - nowe przepisy w tym postępowanie z obywatelami Ukrainy ubiegającymi się kwalifikacje zawodowe, fundusze pomocy dla dzieci z Ukrainy w zakresie kształcenia i opieki oraz nadanie, przywrócenie lub ponowna rejestracja statusu UKR. Łączny koszt szkoleń wyniósł 2,5 tys. zł i został sfinansowany ze środków własnych Miasta.

W ocenie Prezydenta konieczność realizacji działań pomocowych miała wpływ na wydłużenie terminów wykonania niektórych pozostałych zadań Urzędu, jednak nie w takim stopniu, aby powodowało to przekraczanie tych terminów. Nie wystąpiły przypadki odstąpienia od realizacji innych zaplanowanych zadań.

(akta kontroli str. 37-51)

3. Wojewoda Wielkopolski skierował do Prezydenta w piśmie z 11 marca 2022 r.¹⁵ polecenie przyjęcia i zakwaterowania wraz z zapewnieniem podstawowych potrzeb bytowych obywateli Ukrainy w liczbie maksymalnie 110 osób. W tym samym dniu zawarto porozumienie nr 8/2022/ZK, na mocy którego Wojewoda przyznał Miastu środki finansowe w kwocie 61,6 tys. zł w formie dotacji celowej na realizację ww. zadania w okresie od 13 do 27 marca 2022 r. Następnie w piśmie z 31 marca 2022 r.¹⁶ Wojewoda uchylił ww. polecenie, ponieważ w związku z wejściem w życie ustawy o pomocy dalsze działania Wojewody podejmowane były na podstawie ww. ustawy.

¹⁴ Program pl.ID tworzony jest przez Centralny Ośrodek Informatyki (COI) na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

¹⁵ Znak pisma: ZK-IV.68.13.2022.10/5

¹⁶ Znak pisma: ZK-IX.68.5.13.2022.1

18 marca 2022 r. Wojewoda Wielkopolski, działając na podstawie art. 12 ust. 10 i 11 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy o pomocy, wydał decyzję¹⁷ adresowaną do prezydentów miast, burmistrzów i wójtów miast i gmin województwa wielkopolskiego. W decyzji Wojewoda polecił (do odwołania) współpracę z właściwymi miejscowo zarządami powiatów w sprawie przyjęcia obywateli Ukrainy, którzy przybyli w związku z konfliktem zbrojnym, określonych w skierowaniu Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w zakresie zakwaterowania tych osób i zapewnienia całodziennego wyżywienia zbiorowego, środków czystości i higieny osobistej oraz innych produktów niezbędnych do zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych. Począwszy od 18 marca 2022 r. Prezydent otrzymywał pisemne skierowania z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Poznaniu, w których wskazywano m.in. liczbę miejsc zakwaterowania (150, a od 1 września 2022 r. 176), stawkę za dobę pobytu (w halach sportowych 40 zł za osobę, pozostałe obiekty 70 zł za osobę) oraz czas obowiązywania (w większości przypadków były to okresy miesięczne)¹⁸. Skierowania stanowiły podstawę do zawierania przez Miasto porozumień z podmiotami, którym zlecano realizację zadań w zakresie zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy.

Szczegółowe wytyczne dotyczące zasad udzielania pomocy humanitarnej, głównie w zakresie żywności i środków higieny osobistej oraz odzieży, w tym sposoby pakowania i harmonogram przekazywania nadwyżek towarów do wyznaczonych magazynów przesłał Wojewoda Wielkopolski starostom powiatów i prezydentom miast na prawach powiatu w piśmie z 2 marca 2022 r.¹⁹ Załącznik do pisma zawierał listę produktów i środków, które mogły być przekazane osobom potrzebującym na Ukrainie (w tym oczekującym przed przejściami granicznymi).

Ponadto, Wojewoda przekazał do starostów powiatów i prezydentów miast na prawach powiatu pismo Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości dotyczące systemu nieodpłatnej pomocy prawnej²⁰ oraz możliwości korzystania z pomocy również przez obcokrajowców, w tym również wizyty w punkcie w asyście tłumacza lub udzielenia porady z użyciem środków porozumiewania się na odległość. (akta kontroli str. 52-89)

4. Na potrzeby gromadzenia i wydatkowania środków z Funduszu Pomocy prowadzone były na rzecz Urzędu dwa rachunki bankowe – rachunek dochodów i rachunek wydatków. Bank obsługujący Urząd otworzył konta z datą 21 marca 2022 r. a środki na nich zgromadzone nie były oprocentowane. W związku z realizacją części zadań finansowanych z Funduszu Pomocy przez MOPR, w banku prowadzony był od 18 marca 2022 r. odrębny, również nieoprocentowany, rachunek do operacji finansowych tej jednostki.

W Mieście został opracowany i wprowadzony przez Radę Miasta Plan dochodów i wydatków realizowanych ze środków Funduszu Pomocy odpowiednio:

- na 2022 r. uchwałą nr 732 z 27 kwietnia 2022 r.²¹
- na 2023 r. uchwałą nr 852 z 28 grudnia 2022 r.²²

¹⁷ Znak pisma: ZK-IX.68.5.10.2022.1

¹⁸ Łącznie w okresie do 30 kwietnia 2023 r. Prezydent otrzymał 15 skierowań.

¹⁹ Znak pisma: ZK-IV.68.10.2022.3

²⁰ System funkcjonujący na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 945).

²¹ Plan stanowi załącznik nr 9 do uchwały nr 732 Rady Miasta Konina z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie zmian w budżecie miasta Konina na 2022 r.

²² Plan stanowi załącznik nr 15 do uchwały nr 852 Rady Miasta Konina z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie uchwały budżetowej miasta Konina na 2023 r.

Ponadto, Rada upoważniła Prezydenta²³ do realizacji zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, w tym do dokonania zmian w planie dochodów i wydatków (do dokonywania przeniesień wydatków między działami klasyfikacji budżetowej). W związku z powyższym plan dochodów i wydatków był w 2022 i w 2023 r. wielokrotnie aktualizowany w zakresie środków przyznawanych z Funduszu na realizację zadań pomocowych, zarówno na mocy zarządzeń Prezydenta, jak i uchwał Rady.

Środki pozyskane z Funduszu Pomocy były ujmowane w budżecie Miasta zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²⁴.

W Urzędzie ewidencja księgową prowadzona była w sposób umożliwiający wyodrębnienie operacji gospodarczych oraz sporządzenie sprawozdań z wykorzystania środków z Funduszu w wymaganej szczegółowości. W celu oznaczenia zapisów księgowych dotyczących ww. środków na wyodrębnionych kontach wprowadzono kod UK, a zgodnie z obowiązującym w Urzędzie Zakładowym planem kont²⁵, tworzenie kodów jednostek organizacyjnych²⁶ nie wymagało zmiany zarządzenia.

Zgodnie z art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym²⁷, uchwały Rady Miejskiej dotyczące zagadnień związanych z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy zostały przekazane Wojewodzie Wielkopolskiemu. Nie wystąpiły przypadki stwierdzenia nieważności ww. uchwał.

(akta kontroli str. 90-104)

5. W Koninie realizowano działania na rzecz obywateli Ukrainy wynikające z ustawy o pomocy i zatwierdzone przez Radę w uchwale nr 712 z 18 marca 2022 r.²⁸, a także zlecone przez Wojewodę. Podstawą licznych inicjatyw podejmowanych przez Urząd i miejskie jednostki organizacyjne (opisane w dalszej części wystąpienia) była uchwała, zarządzenie Prezydenta i polecenia Wojewody Wielkopolskiego.

(akta kontroli str. 105-119)

6. Miasto monitorowało liczbę obywateli Ukrainy przebywających na terenie Konina na podstawie danych z MOPR w zakresie liczby wypłaconych jednorazowych świadczeń pieniężnych (narastająco) oraz informacji o liczbie wydanych numerów PESEL (narastająco). Do końca czerwca 2023 r. nadano 1 887 numerów PESEL oraz wypłacono 2 005 świadczenia jednorazowe, jednak brak było danych czy osoby, którym nadano PESEL i które odebrały świadczenie nadal przebywają na terenie Konina. Szacowano, że liczba przebywających na terenie Konina obywateli Ukrainy na koniec kwietnia 2023 r. mieściła się w przedziale od 1 851 do 1 965 osób.

Monitorowaniem potrzeb obywateli Ukrainy odnośnie pomocy zajmował się MOPR na podstawie m.in. diagnoz przeprowadzanych przez pracowników socjalnych oraz informacji od pracowników przyjmujących wnioski o świadczenia. Pracownicy MOPR przeprowadzali wywiady środowiskowe i prowadzili pracę socjalną u osób, odwiedzając miejsca ich zakwaterowania i prowadząc rozmowy na temat ich potrzeb

²³ Na mocy odpowiednio: uchwały nr 714 Rady Miasta Konina z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie zmian w budżecie miasta Konina na 2022 r. oraz uchwały nr 852 Rady Miasta Konina z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie uchwały budżetowej miasta Konina na 2023 r.

²⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 513 ze zm.

²⁵ ZPK został wprowadzony Zarządzeniem Prezydenta nr 32/UM/2021 z dnia 3 września 2021 r. w sprawie ustalenia zakładowego planu kont (zasad polityki rachunkowości) w Urzędzie Miejskim w Koninie, zmieniony zarządzeniami nr 46/UM/2021 z dnia 20 grudnia 2021 r. i nr 13/UM/2022 z dnia 20 lipca 2022 r.

²⁶ Kody jednostek organizacyjnych tworzy się, zgodnie z obowiązującym w Urzędzie ZPK, w sytuacji, gdy wymagane jest wydzielenie w ewidencji księgowej zapisów na wyodrębnionych oznaczonych kontach np. dla danej grupy wydatków, projektu czy zadania.

²⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 40, ze zm.

²⁸ Zostało to opisane w pkt. 1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

i bieżących problemów. W jednym z miejsc zbiorowego zakwaterowania zorganizowano spotkanie z udziałem obywateli Ukrainy, Dyrekcji i pracowników MOPR, przedstawicieli podmiotu prowadzącego miejsce zakwaterowania i tłumacza języka ukraińskiego. Spotkanie miało m.in. na celu wysłuchanie zgłaszanych potrzeb i sprawdzenie efektywności udzielanej pomocy.

Z analizy danych MOPR wynika, że najwięcej osób korzystało z pomocy w okresie marzec-czerwiec 2022 r. Do najczęściej zgłaszanych potrzeb należało: zakwaterowanie, żywność, środki czystości i higieny osobistej. Obywatele Ukrainy zostali objęci pomocą finansową (zasiłki okresowe, celowe, świadczenia rodzinne, jednorazowe świadczenia pieniężne) i pomocą rzeczową (posiłki w szkole i przedszkolu dla dzieci).

(akta kontroli str. 105-119)

7. W okresie od 24 lutego 2022 r. do 10 lipca 2023 r. do Prezydenta nie wpłynęła żadna skarga dotycząca pomocy udzielanej obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 105-109)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działania Prezydenta w celu zapewnienia warunków umożliwiających skuteczne udzielanie pomocy obywatelom Ukrainy. Rada Miasta podjęła uchwałę w sprawie określenia zakresu pomocy, a Prezydent ustalił formy i tryb jej udzielania. Rzetelnie rozpoznawano i analizowano potrzeby związane z przybyciem obywateli Ukrainy. Prawidłowo zorganizowano ewidencję i rozliczanie działań pomocowych finansowanych z Funduszu Pomocy.

OBSZAR

2. Realizacja działań w celu udzielenia pomocy obywatelom Ukrainy oraz ich efekty

Opis stanu
faktycznego

1. W 2022 r. łączne wydatki Miasta na działania mające na celu pomoc obywatelom Ukrainy wyniosły 11 524,8 tys. zł, co stanowiło 86% planu wydatków wynoszącego 13 429,1 tys. zł. Kwota 11 366,5 tys. zł (99% ogółu wydatków) pochodziła z Funduszu Pomocy, natomiast źródłem finansowania pozostałych wydatków były: wpływy z darowizn w formie pieniężnej (57,3 tys. zł), środki własne Miasta (55,3 tys. zł), dotacja celowa otrzymana od Wojewody Wielkopolskiego (36,4 tys. zł) oraz wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym (9,3 tys. zł)²⁹.

Z kolei w 2023 r. (do 30 kwietnia) wydatkowano na działania pomocowe łącznie 4 168,7 tys. zł, co stanowiło 50% planu (tj. kwoty 8 379,3 tys. zł) i środki te w całości pochodziły z Funduszu Pomocy.

Łączne koszty obsługi działań finansowanych z Funduszu Pomocy wyniosły w 2022 r. 129,2 tys. zł, a w 2023 r. (do 30 kwietnia) 15,8 tys. zł.

Na potrzeby realizacji zadań pomocowych Prezydent rozdysponował³⁰ rezerwy:

- celową na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego w kwocie 200 tys. zł z przeznaczeniem na wydatki związane z kryzysem uchodźczym spowodowanym działaniami militarnymi na Ukrainie,

²⁹ Zgodnie z art. 31a ustawy o pomocy jednostka samorządu terytorialnego może przeznaczyć dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych na realizację zadań z zakresu pomocy i usług społecznych, zapewniania schronienia, edukacji, opieki i wychowania, organizacji czasu wolnego, w tym kultury i sportu oraz zdrowia publicznego, w związku z pobytem na jej terenie osób.

³⁰ Zarządzeniem nr 88/2022 z 14 kwietnia 2022 r. w sprawie zmian w budżecie miasta Konina na 2022 r.

- ogólną w kwocie 55,9 tys. zł z przeznaczeniem na wydatki dotyczące wykonania fotografii niezbędnej do uzyskania numeru PESEL przez obywateli Ukrainy oraz na wydatki na tłumaczenia z i na język ukraiński.

W ramach ww. środków w 2022 r. wydatkowano kwotę 84,7 tys. zł, przy czym wydatki w kwocie 60,5 tys. zł zostały zrefundowane przez Wojewodę³¹ z Funduszu Pomocy.

W wyniku prowadzonych w Koninie działań osiągnięto następujące efekty (odpowiednio wg stanu na 31 grudnia 2022 r. i na 30 kwietnia 2023 r.):

- liczba osób, którym zapewniono zakwaterowanie w miejscach zbiorowego zakwaterowania i całonocne wyżywienie: 102 i 103,

- liczba osób, którym wypłacono jednorazowe świadczenie pieniężne (300 zł): 1 816 i 114,

- łączna kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz liczba osób (obywateli Ukrainy), które skorzystały z tej formy pomocy: 3 927,5 tys. zł i 1 120 osób oraz 567,3 tys. zł i 60 osób,

- liczba obywateli Ukrainy, którzy otrzymali świadczenia rodzinne i łączna kwota wypłaconych świadczeń: 602 osoby i 717,7 tys. zł oraz 305 osób i 417,2 tys. zł,

- liczba dzieci obywateli Ukrainy, którym zapewniono dożywianie w szkołach i w przedszkolach i łączne kwoty wydatków z tego tytułu: 374 osoby i 57,1 tys. zł oraz 87 osób i 14,4 tys. zł,

- liczba osób, którym wydano numery PESEL: 1 767 i 84,

- liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności na rzecz obywateli Ukrainy: 46 i 14.

Efektywność udzielanej przez Miasto pomocy oceniano poprzez monitorowanie miejsc zbiorowego zakwaterowania, spotkania z osobami korzystającymi z tej formy pomocy, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i prowadzenie pracy socjalnej u osób wnioskujących o pomoc w miejscach ich zamieszkania. Działania w tym zakresie prowadzone były przede wszystkim przez pracowników MOPR.

Zdaniem Prezydenta, trudności w ocenie efektywności prowadzonych działań pomocowych wynikały przede wszystkim z tego, że obywatele Ukrainy, którym udzielano pomocy, bardzo często zmieniali miejsce zamieszkania (wyjeżdżali do innych miejscowości lub wracali do Ukrainy).

(akta kontroli str. 314-368)

2. Miasto jako bezpośredni wnioskodawca nie realizowało żadnych projektów finansowanych ze środków z Unii Europejskiej, w ramach których podejmowane były działania na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy. W 2022 r. Miasto Konin w partnerstwie z Powiatem Konińskim złożyło wniosek w ramach konkursu „Razem możemy więcej – pierwsza edycja programu aktywizacyjnego dla cudzoziemców na lata 2022-2023”. Wniosek nie otrzymał dofinansowania.

(akta kontroli str. 168-172)

3. Na terenie Konina łączna liczba uczniów będących dziećmi obywateli Ukrainy w szkołach podstawowych³² i ponadpodstawowych oraz liczba dzieci w przedszkolach, dla których organem prowadzącym jest Miasto wynosiła odpowiednio³³:

- na 31 marca 2022 r.: 72, 10 i 18;

- na koniec roku szkolnego 2021/2022: 256, 33 i 109;

- na 1 września 2022 r.: 309, 69 i 116;

- na 30 kwietnia 2023 r.: 292, 52 i 129.

³¹ Wpływ na rachunek bankowy Miasta nastąpił 22 grudnia 2022 r.

³² W szkołach podstawowych nie są prowadzone oddziały przedszkolne.

³³ Dane wg raportu SIO-raport zawiera uśrednioną liczbę w skali miesiąca.

Wydatki poniesione na realizację dodatkowych zadań oświatowych w ramach pomocy dzieciom ukraińskim były w całości finansowane z Funduszu Pomocy i wyniosły 4 033,2 tys. zł w 2022 r.³⁴ i 2 317,9 tys. zł do 30 kwietnia 2023 r.³⁵

Ponadto, dzieci z Ukrainy otrzymywały pomoc materialną o charakterze socjalnym w formie dożywiania w szkołach i przedszkolach oraz stypendiów dla uczniów. Wydatki z tego tytułu wyniosły odpowiednio: 57,1 tys. zł w 2022 r. i 14,4 tys. zł do 30 kwietnia 2023 r. (dożywianie) oraz 17,2 tys. zł i 0,00 zł do 30 kwietnia 2023 r. (stypendia). Zadania w tym zakresie realizował MOPR, a środki finansowe w całości pochodziły z Funduszu Pomocy.

(akta kontroli str. 168-200)

4. W budżecie Miasta na 2022 r. zaplanowano ze środków Funduszu Pomocy wydatki na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy w kwocie 12 885,8 tys. zł, natomiast wydatkowano 11 366,5 tys. zł, tj. o 1 519,3 tys. zł mniej.

Z otrzymanej z Funduszu kwoty 11 375,4 tys. zł w 2022 r. nie wykorzystano 9,0 tys. zł i środki te zostały przeznaczone na zadania kontynuowane w 2023 r.³⁶

W 2022 r. nie zostały też wykorzystane w pełni środki przekazane przez Wojewodę Wielkopolskiego w formie dotacji celowej. Z kwoty 61,6 tys. zł otrzymanej na podstawie porozumienia nr 8/2022/ZK z 11 marca 2022 r. zrealizowano wydatki w kwocie 36,4 tys. zł, natomiast 25,2 tys. zł zwrócono na rachunek bankowy Wojewody 12 kwietnia 2022 r. Środki te przeznaczone były na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy w liczbie 110 osób, a niższe niż planowano wydatki wynikały z mniejszej liczby osób potrzebujących pomocy. W ramach realizacji ww. zadania Miasto zapewniło i sfinansowało zakwaterowanie obywateli Ukrainy w innym miejscu, bez uprzedniej zmiany porozumienia zawartego z Wojewodą Wielkopolskim³⁷.

(akta kontroli str. 120-167, 201-245)

5.

a) W okresie objętym kontrolą na terenie Konina zorganizowano trzy miejsca zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia obywateli Ukrainy: w Domu Pomocy Społecznej³⁸ przy ul. Południowej 1 w Koninie od 14 marca 2022 r. do 16 lutego 2023 r. oraz w dwóch hotelach (od 14 marca 2022 r. i od 1 września 2022 r.). Podczas wideokonferencji z udziałem Prezydenta Konina w dniu 4 marca 2022 r. Wojewoda Wielkopolski polecił wskazanie (w tym samym dniu, drogą mailową) obiektów, w których możliwe byłoby czasowe zakwaterowanie obywateli Ukrainy. Wstępnie wytypowano obiekt hotelowy (dla 50 osób) oraz budynek po Zespole Szkół przy ul. Dąbrowskiego w Koninie (dla 60 osób). Po sprawdzeniu warunków panujących w obiektach okazało się, że koszty dostosowania pomieszczeń w budynku szkolnym do pobytu obywateli Ukrainy byłyby zbyt wysokie, dlatego zrezygnowano z wykorzystania tego miejsca. Do Wojewody zgłoszono natomiast dodatkowo DPS (dla 20 osób).

Powyższe miejsca zostały wyznaczone ze względu na ich powiązania własnościowe z Miastem³⁹ oraz oferowane w obiektach warunki pobytu, a decyzje o ich wskazaniu podjął Prezydent Miasta po konsultacji z Miejskim Centrum Zarządzania Kryzysowego i MOPR.

³⁴ Z tego: wydatki w kwocie 577,6 tys. zł dotyczyły przedszkoli, 1 448,6 tys. zł – szkół podstawowych, 285,7 tys. zł – szkół ponadpodstawowych i 6,0 tys. zł – Wydziału Oświaty w Urzędzie.

³⁵ Z tego: wydatki w kwocie 577,6 tys. zł dotyczyły przedszkoli, 1 448,6 tys. zł – szkół podstawowych, 285,7 tys. zł – szkół ponadpodstawowych i 6,0 tys. zł – Wydziału Oświaty w Urzędzie.

³⁶ Uchwałą nr 915 z dnia 22 marca 2023 r. Rada Miasta Konina zwiększyła plan przychodów i plan wydatków na 2023 r. o niewykorzystaną w 2022 r. kwotę 9,0 tys. zł.

³⁷ Zagadnienie opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

³⁸ Dalej: DPS.

³⁹ DPS jest jednostką organizacyjną Miasta, a w spółce prowadzącej hotel Miasto posiadało 100% udziałów.

W celu zapewnienia miejsc zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia Miasto zawierało porozumienia z podmiotami, które realizowały zadania w tym zakresie. Pierwsze porozumienia zostały podpisane 22 marca 2022 r. odpowiednio z:

- podmiotem prowadzącym hotel w zakresie zapewnienia zakwaterowania obywatelom Ukrainy za stawkę umowną 25,00 zł dziennie za osobę (wyżywienie zapewniono w formie dostaw realizowanych przez inny podmiot),
- DPS w Koninie w zakresie zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia za stawkę umowną 40,00 zł dziennie za osobę.

Z uwagi na fakt, że wydatki ponoszone na podstawie ww. porozumień były finansowane z dotacji celowej, stawki zostały ustalone na podstawie porozumienia z Wojewodą Wielkopolskim⁴⁰, zgodnie z którym środki należało przeznaczyć na pokrycie zryczałtowanych kosztów zakwaterowania i wyżywienia w wysokości 40,00 zł dziennie za osobę. Porozumienia z podmiotami zostały zawarte na okres 14 dni począwszy od 14 marca 2022 r., określały maksymalną liczbę osób objętych pomocą oraz maksymalne kwoty zobowiązania za cały okres realizacji zadania (odpowiednio 24,5 tys. zł i 16,8 tys. zł).

Następnie, w okresie od 28 marca 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych Miasto zlecało prowadzenie miejsc zbiorowego zakwaterowania i całodziennego wyżywienia obywateli Ukrainy, stosując do rozliczeń stawkę 70,00 zł dziennie za osobę. Została ona określona przez Wojewodę Wielkopolskiego w skierowaniach przekazywanych cyklicznie z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Na podstawie skierowań Prezydent zawierał porozumienia z trzema podmiotami: DPS w Koninie oraz dwoma podmiotami prowadzącymi hotele. Porozumienia były wielokrotnie zmieniane w związku z koniecznością aktualizacji okresu realizacji zadania, maksymalnych kwot zobowiązania Miasta lub maksymalnej liczby osób objętych pomocą. Wszystkie porozumienia zostały w Urzędzie w sposób rzetelny rozliczone na podstawie faktur lub not księgowych (DPS), przestrzegano ustalonych limitów osób oraz maksymalnych kwot zobowiązań.

Liczba osób przebywających w miejscach zbiorowego zakwaterowania oraz łączna liczba dostępnych miejsc wynosiły:

- 31 marca 2022 r.: 82 osoby i 100 miejsc,
- 31 grudnia 2022 r.: 117 osób i 138 miejsc,
- 30 kwietnia 2023 r.: 71 osób i 122 miejsca.

Pomimo, że limity miejsc w punktach zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia nie zostały w całym okresie objętym kontrolą formalnie wyczerpane, to jednak przejściowo (do końca sierpnia 2022 r.) występowały trudności z rozlokowaniem obywateli Ukrainy. Było to spowodowane np. liczebnością rodziny, która chciała przebywać w jednym pokoju lub brakiem wystarczającej ilości kwater przystosowanych dla osób ze specjalnymi potrzebami. W celu wyeliminowania takich sytuacji Miasto zawarło we wrześniu 2022 r. porozumienie z podmiotem prowadzącym hotel, zwiększając bazę dostępnych miejsc zakwaterowania zbiorowego.

W Urzędzie nie poniesiono wydatków z tytułu remontów lub modernizacji zorganizowanych miejsc zbiorowego zakwaterowania.

Podmioty, którym zlecano organizację miejsc zakwaterowania zbiorowego zapewniały również całodziennie wyżywienie. Tylko w jednym hotelu w początkowym okresie realizacji zadania, tj. od 14 do 27 marca 2022 r. konieczne było skorzystanie z usług innego podmiotu w zakresie dostarczania posiłków dla zakwaterowanych w tym obiekcie obywateli Ukrainy.

⁴⁰ Dotacja została przyznana na podstawie porozumienia wskazanego w pkt. 4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Miejsca zakwaterowania były regularnie odwiedzane przez pracowników MOPR i Wydziału Zarządzania Kryzysowego w Urzędzie w celu weryfikacji warunków pobytowych. Nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości, a ewentualne problemy zgłaszane przez obywateli Ukrainy podczas spotkań z urzędnikami były na bieżąco wyjaśniane.

W związku z nowelizacją ustawy o pomocy od 1 marca 2023 r. w Koninie weryfikowana jest możliwość częściowego pokrycia przez obywateli Ukrainy kosztów związanych z pobytem w miejscach zakwaterowania lub zwolnienia ich z tej opłaty. Na podstawie ankiet wypełnionych przez osoby zakwaterowane i przekazanych bezpośrednio lub za pośrednictwem Urzędu, Wojewoda przekazywał do Miasta ocenę w zakresie partycypacji obywatela Ukrainy w kosztach zakwaterowania.

Liczba obywateli Ukrainy korzystających ze zwolnienia z opłat za zakwaterowanie i wyżywienie wynosiła 71 wg stanu na 30 kwietnia i 75 na 31 maja 2023 r. Żadna z osób przebywających w miejscach zbiorowego zakwaterowania nie pokrywała związanych z tym kosztów wg stanu na 30 kwietnia i 31 maja 2023 r. Jedynie w okresie od 1 do 10 maja 2023 r. jedna osoba częściowo opłaciła koszty pobytu w łącznej wysokości 525,00 zł.

Wśród obywateli Ukrainy przebywających w miejscach zbiorowego zakwaterowania tylko w jednym z obiektów wystąpiły problemy społeczne, w których rozwiązywanie zaangażowani byli pracownicy MOPR. Dotyczyło to przypadku prawidłowości sprawowania opieki nad dziećmi i zachowania ich dyscypliny i porządku. W Urzędzie nie stwierdzono zgłoszeń o problemach lub konfliktach społecznych w pozostałych obiektach.

W Koninie nie uruchomiono punktów recepcyjnych, punktów informacyjnych ani punktów medycznych.

(akta kontroli str. 256-368)

b) Prowadzenie spraw w zakresie przyznawania i wypłaty świadczenia pieniężnego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy o pomocy Prezydent powierzył pracownikom MOPR, wydając stosowne upoważnienia.

Łącznie z tytułu ww. świadczenia wypłacono:

- 3 927,5 tys. zł do 31 grudnia 2022 r. (zostało złożonych 1 228 wniosków, w tym 1 167 rozpatrzono pozytywnie),

- 567,3 tys. zł za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. (zostały złożone 203 wnioski, wszystkie rozpatrzono pozytywnie).

Wnioskami pozytywnie rozpatrzonymi było objętych 1 120 obywateli Ukrainy w 2022 r. i 60 obywateli Ukrainy do 30 kwietnia 2023 r.

Koszt obsługi tego zadania wyliczony na podstawie art. 13 ust. 2 ustawy o pomocy, wyniósł:

- 35,8 tys. zł do 31 grudnia 2022 r.,

- 5,4 tys. zł za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r.

(akta kontroli str. 7-14)

c) Prowadzenie postępowań w zakresie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł, o którym mowa w art. 31 ust. 1 ustawy o pomocy, wypłatę środków oraz wydawanie decyzji w ww. sprawach Prezydent powierzył pracownikom MOPR, wydając stosowne upoważnienia.

Łącznie z tytułu jednorazowego świadczenia pieniężnego przysługującego obywatelom Ukrainy wypłacono:

- 544,8 tys. zł do 31 grudnia 2022 r. (1 816 świadczeń, koszt obsługi zadania 10,8 tys. zł),

- 34,2 tys. zł za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r. (114 świadczeń, których koszt obsługi wyniósł 0,6 tys. zł).

(akta kontroli str. 7-14)

d) W Koninie świadczenie bezpłatnej pomocy psychologicznej na rzecz obywateli Ukrainy zapewniał MOPR. W Ośrodku zatrudniano czterech psychologów, a ponadto w razie potrzeby dostępny był, zatrudniony na podstawie umowy zlecenia⁴¹, tłumacz języka ukraińskiego. Nie były zawierane umowy ani porozumienia z innymi podmiotami lub osobami w zakresie pomocy psychologicznej, nie poniesiono również wydatków z tego tytułu.

Informacje o możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy psychologicznej przekazywali obywatelom Ukrainy urzędnicy MOPR, którzy zaangażowani byli bezpośrednio w działania pomocowe, w tym również w ramach prowadzonej pracy socjalnej i podczas wywiadów środowiskowych. Komunikat w tej sprawie został też opublikowany na stronie internetowej Miasta.

(akta kontroli str. 369-372)

5.3. W celu pomocy obywatelom Ukrainy Miasto organizowało zbiórki rzeczowe indywidualne od mieszkańców, zbiórki masowe od sponsorów oraz akcje zbiórkowe wśród pracowników Urzędu oraz społeczności szkolnej w konińskich placówkach oświatowych. W celu umożliwienia gromadzenia, segregacji i pobierania darów udostępniono w początkowym okresie pomieszczenia piwniczne Urzędu Miejskiego w Koninie. W Urzędzie nie opracowano regulaminów ani zasad zbiórek, opracowywano natomiast listy najpotrzebniejszych produktów i umieszczano je wraz z danymi o czasie i miejscu akcji na stronie internetowej Miasta. Zgromadzone dary, których nie rozdysponowano na rzecz obywateli Ukrainy przebywających na terenie Konina zostały przekazane do punktu pomocy uchodźcom⁴² nadzorowanego przez organizacje pozarządowe. W Urzędzie nie prowadzono rejestrów ani protokołów zgromadzonych darów. Z kolei zbiórki masowe organizowano w celu pozyskania produktów lub środków na zakup produktów, które następnie przekazywane były w transporcie humanitarnym do miasta partnerskiego Czerniowce w Ukrainie. Wśród darów znajdowały się przede wszystkim artykuły żywnościowe⁴³, ale również agregaty prądotwórcze czy sprzęt agd. Działania w tym zakresie dokumentowane były w formie umów darowizny na rzecz ofiar skutków działań wojennych na terytorium Ukrainy, faktur oraz protokołów przekazania. Środki finansowe w formie darowizn na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy wpłacane były na wyodrębniony rachunek bankowy, a następnie ewidencjonowane jako dochody Miasta.

(akta kontroli str. 373-442)

6. W Koninie nie wystąpiły przypadki przeznaczenia na potrzeby zbiorowego zakwaterowania obywateli Ukrainy obiektów budowlanych niespełniających wymogów prawa.

(akta kontroli str. 443-445)

7. W Urzędzie w okresie objętym kontrolą nie zlecano działań pomocowych organizacjom pozarządowym ani innym uprawnionym podmiotom na podstawie art.12 ust. 8 ustawy o pomocy.

(akta kontroli str. 518-524)

8. Miasto realizowało działania pomocowe na terenie Konina we własnym zakresie i za pośrednictwem miejskich jednostek organizacyjnych. Nie nawiązano współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

(akta kontroli str. 446-517)

⁴¹ Wynagrodzenie finansowano ze środków Funduszu Pomocy.

⁴² Zorganizowany w Koninie tuż po wybuchu konfliktu zbrojnego na Ukrainie punkt pomocy uchodźcom z Ukrainy. W pierwszym okresie działalności prowadzony był przez lokalnych wolontariuszy, a żywność, chemię domową i odzież dostarczali mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz darczyńcy z regionu i z zagranicy.

⁴³ M.in. makaron, mąka, cukier.

9. Do realizacji zadań wskazanych w art. 4 ustawy o pomocy Minister Cyfryzacji przekazał nieodpłatnie 29 marca 2022 r.⁴⁴ na podstawie art. 7 ust. 3 ww. ustawy (według daty sporządzenia protokołu przekazania) cztery komputery, cztery drukarki i osiem czytników linii papilarnych. Następnie 2 czerwca 2022 r. Urząd otrzymał dodatkowo modem i kartę SIM. Przyjęty do Urzędu sprzęt nie został wprowadzony do ewidencji bilansowej jednostki, co było niezgodne z art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 1 ustawy o rachunkowości i zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W związku z realizacją zadań w zakresie wypłaty świadczeń pieniężnych na rzecz obywateli Ukrainy przez MOPR i wynikającej z tego konieczności uzyskania dostępu do aplikacji Źródło, część otrzymanego sprzętu tj. komputer, drukarkę, czytnik linii papilarnych i modem, Urząd przekazał do tej jednostki z datą 8 czerwca 2022 r. Kolejny zestaw składający się z komputera, drukarki i czytnika linii papilarnych został przekazany z Urzędu również z datą 8 czerwca 2022 r. do innej jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z pismem Wojewody Wielkopolskiego z 31 maja 2022 r. w sprawie schematu redystrybucji sprzętu komputerowego. W wyniku wskazanych działań w dyspozycji Urzędu pozostały dwa komputery, dwie drukarki i sześć czytników linii papilarnych, które są wykorzystywane w Wydziale Spraw Obywatelskich do realizacji zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy m.in.: w procesie rejestracji obywatela o statusie cudzoziemca „UKR”, obsługi wniosków o nadanie numeru PESEL, przy składaniu oświadczeń o wyjeździe z Polski na okres powyżej jednego miesiąca.

W ocenie Prezydenta otrzymany sprzęt komputerowy był wystarczający z punktu widzenia obsługi działań pomocowych nałożonych na Miasto.

(akta kontroli str. 518-587)

10. Miasto zapewniło dostęp do informacji dotyczących pomocy na rzecz obywateli Ukrainy zarówno obywatelom Polski, jak i Ukrainy. Komunikaty rozpowszechniano głównie z wykorzystaniem miejskich stron internetowych, mediów społecznościowych, drukowanego dwumiesięcznika „Koniński Informator Samorządowy” oraz poprzez aplikację BLISKO⁴⁵. Informacje publikowane były w języku polskim i ukraińskim a dotyczyły form pomocy oferowanych przez Urząd, miejskie jednostki organizacyjne, a także inne podmioty (w tym organizacje pozarządowe) wspierające obywateli Ukrainy na terenie Konina. Adresatami były zarówno osoby i podmioty uprawnione do otrzymania pomocy, jak i osoby i podmioty oferujące tę pomoc. Na stronie www.konin.pl utworzona została specjalna zakładka, której nazwa „Konin dla Ukrainy” została wyróżniona czerwoną czcionką. Począwszy od 28 lutego 2022 r. zamieszczano tam bieżące informacje dotyczące przede wszystkim organizacji działań pomocowych w Koninie. I tak przykładowo informowano o: procedurze legalizacji pobytu obywateli Ukrainy w Polsce, uruchomionych punktach recepcyjnych i informacyjnych (w Poznaniu), możliwości uzyskania pomocy medycznej i psychologicznej, prowadzonych zbiórkach wraz z listą potrzebnych rzeczy, o ofertach pracy dla obywateli Ukrainy, o edukacji dzieci. Zamieszczano również informacje o rodzajach i warunkach uzyskania pomocy świadczonej przez MOPR, a także o takich inicjatywach, jak koncerty charytatywne, nieodpłatne zajęcia artystyczne dla dzieci i młodzieży.

Działania informacyjne nie wiązały się z dodatkowymi kosztami po stronie Urzędu.

(akta kontroli str. 588-671)

11. Wywiązywanie się przez Miasto z obowiązków sprawozdawczych dotyczących realizacji zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy sprawdzono na przykładzie

⁴⁴ Data protokołu przekazania.

⁴⁵ Aplikacja mobilna umożliwiająca mieszkańcom we wskazanej lokalizacji otrzymywanie informacji od lokalnych nadawców, np. samorządów, centrów kultury czy centrów kryzysowych.

sprawozdań składanych przez Urząd Wojewodzie Wielkopolskiemu oraz sprawozdań z wykonania budżetu Miasta Konina.

Wojewoda Wielkopolski zobowiązał Prezydenta w piśmie z 21 czerwca 2022 r.⁴⁶ do składania informacji o wysokości niewykorzystanych środków pochodzących z Funduszu Pomocy w terminie ośmiu dni od dnia upływu każdego kwartału. Następnie, w zakresie środków z Funduszu Pomocy przekazywanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Wojewoda w piśmie z 28 lipca 2022 r. wprowadził obowiązek przekazywania ww. danych odpowiednio: wg stanu na 15 każdego miesiąca – do 18 dnia danego miesiąca, a wg stanu na ostatni dzień każdego miesiąca – do 3 dnia następnego miesiąca. Objęte kontrolą informacje o wysokości niewykorzystanych środków⁴⁷ były sporządzane na podstawie ewidencji księgowej Urzędu oraz danych otrzymanych z MOPR, z określoną przez Wojewodę Wielkopolskiego częstotliwością i w wyznaczonym zakresie. Były wypełnione zgodnie z przekazaniem do stosowania wzorem. Urząd nie posiadał danych o terminie przekazania sprawozdań do Urzędu Wojewódzkiego z uwagi na fakt, że pracownik, który przesyłał je za pośrednictwem służbowej poczty elektronicznej nie jest już zatrudniony w Urzędzie. Dane wykazane w Informacjach sporządzonych według stanu na 31 grudnia 2022 r. i 31 marca 2023 r. były zgodne z danymi w ewidencji księgowej.

Zgodnie z pismem Wojewody Wielkopolskiego z 27 grudnia 2022 r.⁴⁸ w Urzędzie zostało sporządzone sprawozdanie z realizacji wydatków z Funduszu Pomocy za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r., zawierające dane o wykonaniu wydatków i wydatkowaniu odsetek dotyczących realizacji czterech wybranych zadań (zapewnienie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego, wypłata świadczeń pieniężnych na podstawie art. 13 ustawy o pomocy, nadanie numeru PESEL oraz wykonanie zdjęcia osobie ubiegającej się o nadanie numeru PESEL). Sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie z otrzymanym wzorem a Urząd (z przyczyn wskazanych powyżej) nie posiadał danych potwierdzających przekazanie do urzędu wojewódzkiego. Wykazane w sprawozdaniu dane nie wynikały z ewidencji księgowej Urzędu lub ze sprawozdania przekazanego przez MOPR (w zakresie wypłaty świadczeń), co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W informacji z wykonania budżetu⁴⁹ Miasta Konina za pierwsze półrocze 2022 r. przygotowanej dla Rady Miasta Konina ujęto w Tabeli nr 13 informacje o planie wydzielonego rachunku dochodów z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków z Funduszu Pomocy. Dane w tym zakresie były zgodne z ewidencją księgową. W informacji przedstawiono też podjęte działania pomocowe na rzecz Ukrainy, z podziałem na źródła ich finansowania, tj. Fundusz Pomocy, budżet państwa, darowizny i środki własne.

W sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Konina za 2022 r. ujęto dochody i wydatki dotyczące realizacji zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy. Integralną częścią sprawozdania był plan wydzielonego rachunku dochodów z przeznaczeniem na wydatki na zadania realizowane ze środków z Funduszu Pomocy. W sprawozdaniu ujęto też syntetyczny opis zakresu udzielonej pomocy ze wskazaniem wysokości poniesionych wydatków i źródeł ich finansowania. Dane o wysokości wydatków w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy wykazane dla wybranych zadań ujętych w sprawozdaniu były zgodne z ewidencją księgową w tym zakresie.

(akta kontroli str. 681-794)

⁴⁶ Znak pisma: FB-II.313.84.2022.8

⁴⁷ Skontrolowano informacje sporządzone za okres od 31 lipca 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r.

⁴⁸ Znak pisma: FB-II.313.156.2022.5.

⁴⁹ O której mowa w art. 266 ustawy o finansach publicznych, w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie art. 12 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustaw w celu likwidowania zbędnych barier administracyjnych i prawnych (Dz. U. poz. 803).

12. W okresie objętym kontrolą w Urzędzie nie zostały przeprowadzone żadne zewnętrzne kontrole dotyczące realizacji zadań mających na celu pomoc obywatelom Ukrainy.

(akta kontroli str. 672-680)

13. W Urzędzie nie odnotowano w okresie objętym kontrolą problemów dotyczących realizacji i finansowania działań w zakresie zapewnienia miejsc zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia. Występowały natomiast opóźnienia w przekazywaniu w okresie od lipca do listopada 2022 r. środków na wypłatę przez MOPR świadczeń z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia. W przypadku dwóch wniosków środki wpłynęły po 49 dniach od daty ich zapotrzebowania, a w przypadku kolejnych dwóch – po 42 dniach. Zastępca Prezydenta podał w złożonych wyjaśnieniach, że Urząd informował Wojewodę o braku płatności, a Wojewoda przekazywał środki niezwłocznie po otrzymaniu ich od rządu. W lutym 2023 r. pracownicy Urzędu zgłaszali Wojewodzie problem braku wytycznych co do sposobu interpretacji przepisów ustawy o pomocy, wprowadzającej od 1 marca 2023 r. obowiązek partycypacji obywateli Ukrainy w kosztach zakwaterowania i wyżywienia. Nie odnotowano natomiast problemów we współpracy ze zleceniobiorcami lub innymi osobami i podmiotami świadczącymi pomoc na rzecz obywateli Ukrainy.

(akta kontroli str. 672-687)

14. W Koninie działania na rzecz integracji obywateli Ukrainy podejmowane były przez Urząd we współpracy z jednostkami organizacyjnymi Miasta oraz organizacjami pozarządowymi. 23 kwietnia 2022 r. przed Konińskim Domem Kultury odbyło się świąteczne ukraińskie śniadanie paschalne, na które wolontariusze oraz Prezydent Konina zaprosili wszystkich obywateli Ukrainy, przebywających na terenie Miasta. W spotkaniu uczestniczyło około 400 osób, serwowane dania przygotowano w pracowni gastronomicznej Zespołu Szkół im. Mikołaja Kopernika w Koninie, a w ich szykowaniu zaangażowało się 14 obywateli Ukrainy⁵⁰. W ramach wsparcia dla rodzin z Ukrainy Koniński Dom Kultury⁵¹ oferował bezpłatne zajęcia taneczne i plastyczne dla dzieci i młodzieży, jak również tłumaczone na język ukraiński seanse filmowe w kinie Centrum⁵². Ponadto, KDK był organizatorem koncertu charytatywnego pt. „Moja i twoja nadzieja”, który odbył się pod patronatem Prezydenta Konina 27 marca 2022 r. W koncercie oprócz wykonawców lokalnych wystąpiły m.in. artystki ukraińskie. Pieniądze zebrane podczas wydarzenia przekazane zostały na lekarstwa dla obywateli Ukrainy przybyłych do Konina w związku z konfliktem na terytorium ich kraju. Młodzieżowy Dom Kultury⁵³ w Koninie umożliwił w 2022 r. ośmiu obywatelom Ukrainy nieodpłatny udział w zajęciach artystycznych oraz zorganizował w geście solidarności z Ukrainą koncert pt. „Wzniesie serce ponad zło”, w trakcie którego prowadzone były zbiórki darów dla obywateli Ukrainy. Jedna obywatelka Ukrainy odbywa obecnie w MDK staż, po którym planowane jest jej zatrudnienie na pełen etat. W działania w celu integracji obywateli Ukrainy włączyła się również Miejska Biblioteka Publiczna w Koninie, organizując m.in. warsztaty, spotkania, lekcje języka polskiego, a także poprzez zakup i pozyskanie z darów 354 książek w języku ukraińskim. W nieruchomości stanowiącej własność Miasta Konin jedna z fundacji organizowała od stycznia do czerwca 2023 r. lekcje języka polskiego dla obywateli Ukrainy. Również w Centrum Organizacji Pozarządowych⁵⁴ w kwietniu 2022 r. utworzono wspólnie z obywatelami Ukrainy Ukraińskie Centrum Wolontariatu⁵⁵

⁵⁰ <https://www.przegladkoninski.pl/PL-H74/16/23976/bylo-wiele-lez-wzruszenia-i-tradycyjne-ukrainskie-potrawy-na-sniadaniu-paschalnym/0>

⁵¹ Dalej: KDK.

⁵² Kino Centrum funkcjonuje w ramach struktury Konińskiego Domu Kultury.

⁵³ Dalej: MDK

⁵⁴ Jednostka organizacyjna Urzędu.

⁵⁵ Dalej: UCW.

w Koninie. Jedną z pierwszych inicjatyw podjętych przez wolontariuszy UCW było sprzątnięcie z okazji światowego dnia ziemi Parku Winnica⁵⁶ w Koninie, będące jednocześnie wyrazem wdzięczności społeczności ukraińskiej za gościnę w Koninie.
(akta kontroli str. 672-680)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sprzęt komputerowy o łącznej wartości 23 361,61 zł otrzymany od Ministra Cyfryzacji nie został wprowadzony do ewidencji bilansowej Urzędu, co było niezgodne z art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości. Przepisy te stanowią, że księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco a księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty. Do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.

Minister przekazał nieodpłatnie do Urzędu z datą 29 marca 2022 r. (według daty sporządzenia protokołu przekazania) cztery komputery, cztery drukarki i osiem czytników linii papilarnych, a następnie z datą 2 czerwca 2022 r. - modem. Otrzymany sprzęt nie został ujęty w ewidencji księgowej Urzędu, pomimo że w treści protokołów przekazania wskazano, że *Odbierający prowadzi ewidencję bilansową przekazanych składników majątku*. Ponadto, Wojewoda Wielkopolski w piśmie z 13 kwietnia 2022 r.⁵⁷ przekazał zestawienie urządzeń, jakie zostały dostarczone do urzędów, zawierające ceny jednostkowe brutto w celu ujęcia nieodpłatnie przekazanych składników majątku w ewidencji bilansowej gmin. Po przyjęciu sprzętu księgi Urzędu były prowadzone w sposób nierzetelny, ponieważ nie odzwierciedlały rzeczywistego stanu składników majątku. Użytkowany w Urzędzie sprzęt⁵⁸ nie został ujawniony podczas inwentaryzacji pozostałych środków trwałych, która została przeprowadzona w Wydziale Spraw Obywatelskich przez wyznaczony przez Prezydenta zespół spisowy metodą spisu z natury w dniach od 10 czerwca do 24 sierpnia 2022 r. Na arkuszu kontrolnym spisu z natury nr inwentury: 001 rok: 2022 miesiąc: 05 spis nr: 0015 nie ujawniono żadnego z użytkowanych w Wydziale, a otrzymanych od Ministra składników majątku, co dowodzi, że inwentaryzacja, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o rachunkowości została przeprowadzona w sposób nierzetelny.

Otrzymany sprzęt komputerowy został ujęty w ewidencji bilansowej Urzędu na kartotekach środków trwałych dopiero w trakcie kontroli, z datą 31 lipca 2023 r., tj. po upływie 489 dni od daty protokołu przekazania.

Prezydent wyjaśnił, że przekazane składniki majątku ujęto w ewidencji bilansowej Urzędu w 2023 r., ponieważ Wydział Księgowości Urzędu nie otrzymał dokumentów umożliwiających wprowadzenie przyjętego sprzętu do ewidencji środków trwałych w 2022 r. Potwierdził również, że w przeprowadzonej w 2022 r. inwentaryzacji nie uwzględniono ww. składników i zadeklarował, że zostaną one spisane w najbliższej inwentaryzacji.

(akta kontroli str. 518-587)

2. Nierzetelnie sporządzono sprawozdanie z realizacji wydatków z Funduszu Pomocy za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. W przypadku dwóch spośród czterech ujętych w sprawozdaniu zadań wykazano kwoty wykonanych wydatków niezgodnie z ewidencją księgową Urzędu:

⁵⁶ <https://zapatrzeniwnkonin.pl/spolecznosc-ukrainska-pieknie-wyrzila-swa-wdzieczosc-za-goscine-w-koninie/>
Zapatrzeni w Konin

⁵⁷ Znak pisma: SO-VII.621.34.2022.2.

⁵⁸ Z wyłączeniem dwóch komputerów, dwóch drukarek, dwóch czytników linii papilarnych i modemu, które zostały przekazane do MOPR lub do innej gminy.

- nadanie numeru PESEL na wniosek w związku z konfliktem na Ukrainie - wykazano 32 470,36 zł, a należało wykazać 33 133,16 zł (więcej o 662,80 zł),

- wykonanie zdjęcia osobie ubiegającej się o nadanie numeru PESEL w związku z konfliktem na Ukrainie - wykazano 36 812,80 zł, a należało wykazać 36 150,00 zł (mniej o 662,80 zł).

Obowiązek sporządzenia sprawozdania wg określonego wzoru i przekazania go do Urzędu Wojewódzkiego wynikał z pisma Wojewody Wielkopolskiego z 27 grudnia 2022 r.⁵⁹

Sprawozdanie zostało sporządzone i przekazane do Urzędu Wojewódzkiego przez osobę, która nie jest już pracownikiem Urzędu. Podpisy złożyli Skarbnik i Prezydent Miasta.

Prezydent wyjaśnił, że przyczyną wykazania danych niezgodnych z ewidencją była omyłka pracownika.

(akta kontroli str. 681-687, 703-705)

3. Prezydent nie wystąpił do Wojewody Wielkopolskiego o dokonanie formalnej zmiany porozumienia z dnia 11 marca 2022 r. w sprawie przekazania Miastu dotacji celowej na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, pomimo faktycznej zmiany wymienionego w tym porozumieniu miejsca zakwaterowania. Zgodnie z treścią tego porozumienia obywatele Ukrainy mieli być zakwaterowani w hotelu oraz w budynku po Zespole Szkół w Koninie. Ostatecznie, Miasto Konin zapewniło zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy w hotelu oraz w Domu Pomocy Społecznej w Koninie.

Stosownie do § 11 porozumienia, stanowiącego podstawę przekazania Miastu dotacji celowej na realizację ww. zadania, zmiana jego postanowień wymagała zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Zastępca Prezydenta wyjaśnił, że informowano Wojewodę Wielkopolskiego za pośrednictwem Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, iż z wizji lokalnych oraz wstępnych wycen remontu szkoły wynika, że obiekt nie nadaje się do wykorzystania. Jako obiekt zastępczy wskazano DPS w Koninie. Wskazał, że zmiany porozumienia nie dokonano w formie pisemnej w związku ze zmianą formy powierzania zadań z zakresu administracji rządowej, z porozumień na polecenia i decyzje.

(akta kontroli str. 201-245)

OCENA CZĄSTKOWA

Prezydent zapewnił skuteczną realizację przez Miasto Konin działań w zakresie udzielania pomocy obywatelom Ukrainy. Zorganizowano miejsca zbiorowego zakwaterowania i wyżywienia zawierając w tym celu porozumienia, w których zastosowano jednolite stawki umowne. Rzetelnie monitorowano potrzeby obywateli Ukrainy. We współpracy z jednostkami organizacyjnymi Miasta i organizacjami pozarządowymi podejmowano adekwatne działania pomocowe, w tym dotyczące integracji obywateli Ukrainy. Informacje o możliwej do uzyskania pomocy publikowane były w formie zapewniającej łatwy dostęp osobom zainteresowanym.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. nieujęcia w ewidencji księgowej składników majątkowych i sporządzenia nierzetelnego sprawozdania z wykorzystania środków Funduszu Pomocy. Powyższe nieprawidłowości, a w szczególności brak inicjatywy w sprawie zmiany porozumienia zawartego z Wojewodą Wielkopolskim, nie miały wpływu na zakres pomocy udzielanej bezpośrednio obywatelom Ukrainy.

⁵⁹ Znak pisma: FB-II.313.156.2022.5.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zapewnienie:

- Wnioski
1. bieżącego ewidencjonowania w księgach rachunkowych otrzymanych środków trwałych i rzetelnego przeprowadzania ich inwentaryzacji,
 2. rzetelnego sporządzania sprawozdań z realizacji zadań finansowanych z Funduszu Pomocy,
 3. pisemnego aneksowania porozumień zawieranych przez Miasto w sytuacji istotnych zmian w sposobie realizacji ich postanowień.

Uwagi NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 6 października 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Aneta Kalinowska
starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Artur Piglas
p.o. wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis